

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії,

Ректор ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

М. О. Кириченко

«24» червня 2025 року

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
ДЛЯ ВСТУПУ НА ОСНОВІ НРК7
НА ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

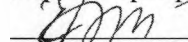
Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С4 Психологія

Освітньо-наукова програма: Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку

ПОГОДЖЕНО

Гарант програми

 О. І. Бондарчук

10 червня 2025 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ.....	4
ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ	5
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	9
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ, КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ.....	12
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ	13

Укладачі:

Бондарчук Олена Іванівна – доктор психологічних наук, професор кафедри психології та особистісного розвитку ННІМП ДЗВО «УМО» – гарант програми.

Брюховецька Олександра Вікторівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та особистісного розвитку ННІМП ДЗВО «УМО».

Москальова Алла Степанівна, доцент, кандидат психологічних наук, професор кафедри психології управління ЦІПО ДЗВО «УМО».

РЕКОМЕНДОВАНО

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
психології та особистісного розвитку
ННІМП ДЗВО «УМО»
протокол № 10 від 28 травня 2025 р.

Зав. кафедри О.В. Брюховецька

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма складена на підставі дисциплін циклу професійної підготовки в обов'язку програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності С4 Психологія і регламентується Законом України «Про вищу освіту», Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та Порядком підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо- науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії та Правил прийому до ДЗВО «Університет менеджменту освіти» в 2025 році.

Зміст програми об'єднує опановані раніше вступником навчальні матеріали з дисциплін освітнього ступеня «магістр»: «Сучасні психологічні теорії особистості та її розвитку», «Психологія розвитку в умовах сучасного світу», «Соціально-політичні конфлікти та медіаційні практики у воєнний та поствоєнний час», «Психологічна допомога особистості: екофасилітативний підхід»; «Прикладні проблеми експериментальної психології». Композиція програми побудована таким чином, щоб систематизувати підготовку абітурієнтів аспірантури до екзамену та відображає тенденції розвитку сучасної психологічної науки. У зміст програми включені питання, що передбачають оволодіння абітурієнтами як здобутками вітчизняної психологічної науки, так і дослідженнями зарубіжних учених. Програма охоплює найважливіші галузі сучасної психології, що відповідають спеціальності С 4 «Психологія», зміст яких конкретизований у переліку питань до іспиту.

Мета вступного іспиту із психології: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок, яких вступники до аспірантури набули під час навчання за освітнім ступенем «магістр», а також перевірка сформованості у абітурієнта загальних та спеціальних компетентностей у галузі психології, здатності застосовувати психологічні знання та вміння для організації й проведення наукового дослідження.

Фаховий профіль сучасного психолога ґрунтується на засвоєнні теоретичної складової професійної діяльності (знань, умінь, навичок з профілю підготовки), а також потребує сформованості особистісних якостей (професійної самосвідомості, професійного мислення, професійної компетентності).

Під час фахового вступного іспиту мають бути враховані структурні компоненти навчально-професійного досвіду, а саме:

- змістовий компонент, що містить знання про об'єкт вивчення (уявлення, поняття, закономірності, механізми функціонування психіки, правила і засоби конструктивного розвитку сфери психічного відображення, його продуктивного перетворення в онтогенезі, вимоги до результатів). Обсяг знань визначений навчальними програмами, державними стандартами професійної підготовки фахівців із освітнім ступенем «магістр»;

- операційно-організаційний компонент, утворений практико зорієнтованими діями, вміннями, навичками і компетентностями, що дозволяють ефективно вирішувати завдання психологічного супроводу особистості в умовах викликів сьогодення.

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Майбутній аспірант(-тка) повинен(-на) мати сформовані загальні та спеціальні (фахові) компетентності вступників до аспірантури зі спеціальності С4 Психологія, а саме:

- 1) психологічну обізнаність та здатності до самовираження: здатність аналізувати та інтерпретувати психічні явища, ідентифікувати особливості психічного розвитку суб'єктів освітньої діяльності, пропонувати шляхи вирішення (профілактики) психологічних проблем відповідно до вікових та індивідуально-типологічних особливостей цільової аудиторії та бажаних результатів;

- 2) особистісну та навчальну компетентність: здатність до самооцінювання (у т. ч. у професійній діяльності), критичну саморефлексію та визначення індивідуальних потреб у професійному розвитку й самоосвіті; здатність до особистісного та професійного самовизначення, самоствердження і самореалізації упродовж життя, психологічної підтримки та самопідтримки особистості в умовах війни;

3) цифрову компетентність: здатність використовувати сучасні цифрові технології під час виконання професійної діяльності, вміти здобувати й захищати інформацію, зміст, особисті дані;

4) мовну компетентність: здатність розуміти, висловлювати та інтерпретувати поняття, факти, думки як усно, так і у письмовій формі;

5) психолого-педагогічну компетентність: здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти в межах рівня професійної підготовленості;

6) соціально-психологічну компетентність: здатність до конструктивного спілкування у різних соціокультурних середовищах, вміти співпрацювати у команді, вести діалог, критично оцінювати соціально-педагогічні й соціально-психологічні явища, ефективно взаємодіяти з людьми.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

БЛОК 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Тема 1. Загальне уявлення про методологію науки.

Методологія психології як система принципів і способів організації та побудови теорії й практики психологічних наук, їх галузей, а також вчення про цю систему. Структура та функції методологічного знання. Особливості психологічного знання. Ненаукове та наукове психологічне знання. Значення психологічного знання для методології науки.

Тема 2. Становлення методології психологічної науки.

Методологічна криза в психології та типи психологічних парадигм. Природничо-наукова парадигма. Біхевіоризм. Гуманітарна парадигма. Методологія діяльнісного підходу в психології. Суб'єктно-вчинкова парадигма в психології.

Сучасна психологія: школи, напрямки, тенденції розвитку. Класична, некласична і постнекласична психологія. Основні категорії, методологічні принципи та проблеми сучасної психології. Рефлексивність і діалогічність сучасного наукового пізнання.

Тема 3. Методи психології

Науковий метод: сутність, структура, застосування. Принципи побудови психологічного дослідження. Система методів психологічної науки і практики. Теоретичні методи психологічного дослідження. Емпіричні методи дослідження. Експеримент. Спостереження. Аналіз продуктів діяльності. Опитувальні методи. Методи практичної психологічної допомоги.

Можливості застосування математичних методів у психологічних дослідженнях. Взаємозв'язок методології, методу та методики психологічного дослідження.

БЛОК 2. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 1. Психіка як об'єкт наукового дослідження.

Проблема природи психіки. Детермінація психічного. Вчення про рефлекс. Внутрішнє та зовнішнє як психологічна проблема. Суб'єктивний та об'єктивний аспекти психічного.

Психічні явища: класифікація та систематизація. Психічні процеси. Психічні стани. Стрес як психічний стан особистості. Екстремальний стрес у кризових умовах і засоби його попередження й подолання. Психічні властивості. Взаємозв'язок психічних процесів, станів та властивостей. Пізнавальна сфера психіки. Відчуття та їх фізіологічні механізми. Сприймання. Закономірності побудови перцептивного образу. Властивості сприймання. Увага: види, властивості, теорії. Пам'ять: види, процеси, теорії. Явище ремінісценції. Мислення: сутність, види, психологічні закономірності мислення. Мовлення. Види й функції мовлення. Взаємозв'язок мовлення та мислення. Уява. Види уяви. Теорії уяви.

Емоційно-вольова сфера психіки. Фізіологічні основи емоцій. Види емоцій. Почуття.

Теорії емоцій. Воля. Поняття емоційного інтелекту. Підходи до дослідження волі. Вольова дія. Вольові властивості та їх розвиток Проблема взаємозв'язку пізнавальної та емоційної сфери психіки.

Тема 2. Вищі психічні функції та властивості

Свідомість як вища форма розвитку психіки. Психологічні закономірності пізнавальної діяльності. Загальнопсихологічні теорії інтелекту і його види. Інтелект. Психометричні моделі інтелекту. Біологічні та соціальні фактори розвитку інтелекту. Проблема спадковості інтелекту. Креативність. Психологічні закономірності творчості. Самосвідомість та її розвиток. Психологічні захисти. Зміст та структура Я-концепції. Значення рефлексії в пізнанні та самопізнанні особистості.

Тема 3. Психологія особистості.

Теорії особистості. Структура особистості. Основні теорії особистості. Розвиток теорії особистості в Європі та США у XX ст. «Клінічні» та «статистичні» теорії особистості. Психоаналітична теорія особистості З. Фрейда. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Теорія особистості за К. Хорні. Особистість з позицій теорії рис: (Г. Олпорт, Р. Кеттелл) та теорії типів (Г. Айзенк). Гуманістична психологія особистості А. Маслоу. Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса. Теорія особистості В. Франкла. Теорії життєвого шляху особистості. Генеза буття особистості за С. Максименком. Суб'єктно-вчинковий підхід у становленні особистості (В. Татенко)

Тема 4. Психологія індивідуально-психологічних відмінностей

Психодинамічні індивідуальні відмінності. Темперамент. Теорії темпераменту. Вчення про властивості нервової системи та темперамент за І. Павловим. Конституційні теорії темпераменту Е. Кречмера та У. Шелдона. Теорія темпераменту Я. Стреляу. Здібності. Види здібностей. Характер.

Тема 5. Психологія діяльності

Активність і діяльність. Теорії діяльності. Структура діяльності. Процес, ціль і продукт діяльності. Вчення про мотивацію. Потреби як джерело активності особистості. Мотив, мотивація, спрямованість. Види мотивів. Мотив. Боротьба мотивів. Основні типи діяльності. Гра, учіння, праця як види діяльності. Діяльність та розвиток особистості. Людина і професія. Індивідуальний стиль діяльності

БЛОК 3. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Теоретичні основи соціальної психології.

Предмет соціальної психології. Співвідношення соціального та психічного. Співвідношення загальної психології, соціальної психології та соціології.

Виникнення та становлення соціальної психології. Головні теоретичні напрями соціальної психології. Психоаналіз та неопсихоаналіз у соціальній психології. Біхевіоральний напрям соціальної психології. Когнітивізм у соціальній психології. Соціально-психологічні дослідження представників гуманістичної психології. Інтеракціонізм як напрям соціальної психології. Конструктивізм у соціальній психології. Постмодернізм і його вплив на соціальну психологію.

Тема 2. Психологія спілкування

Спілкування як соціально-психологічне явище. Структура й функції спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Засоби комунікації. Вербальна та невербальна комунікація. Бар'єри спілкування. Спілкування як взаємодія. Психологічні закономірності агресивної та альтруїстичної поведінки. Психологія вчинку.

Спілкування як соціальна перцепція. Механізми взаєморозуміння. Соціальне пізнання.

Перцептивні схеми та їх вплив на соціальну перцепцію. Ефект первинності (новизни, першого враження). Роль установок та стереотипів у соціальній перцепції. Ефект ореолу та інші ефекти соціальної перцепції (сприйняття людини людиною). Каузальна атрибуція як соціально-психологічний феномен. Міжособистісна атракція та її чинники. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.

Тема 3. Психологія груп.

Поняття про соціальну групу. Класифікації груп. Психологічні особливості великих груп. Психологічні закономірності масової поведінки. Психологічні закономірності функціонування та розвитку малих груп. Процеси та механізми групової динаміки. Розвиток малої соціальної групи. Моделі груп- та колективоутворення. Групові норми та нормоутворення. Феномен групового тиску. Конформізм та конформність. Експерименти С. Аша. Проблема згуртованості групи.

Конфлікт як явище групової динаміки. Феномени лідерства і керівництва. Теорії походження лідерства та керівництва. Стили лідерства та керівництва. Особливості прийняття рішення групою.

Психологічні особливості етнічних груп. Феномени етнічної ідентичності та етноцентризму. Етнічна свідомість. Етнічна самосвідомість. Етнічні стереотипи. Етнічний (національний) характер. Особливості українського національного характеру.

Тема 4. Соціальна психологія особистості

Соціально-психологічні аспекти дослідження особистості. Проблема соціалізації у соціальній психології. Інститути соціалізації. Етапи соціалізації. Механізми соціалізації. Гендерна соціалізація.

Особистість у структурі групових відносин. Статус та роль особистості в групі. Структура та функції соціальних установок. Взаємозв'язок соціальної установки та поведінки. Соціальний контроль. Експектації. Соціальні норми. Види санкцій. Форми соціального контролю (закон, табу, звичаї, традиції, мораль, моральність, культурні норми, етикет). Самопізнання особистості. Основні теорії самопізнання: інтроспекції, самосвідомості, каузальні теорії, Я-схеми, соціального порівняння, самопрезентації. Самовизначення особистості у складних життєвих обставинах.

БЛОК 4. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ

Тема 1. Предмет, методологія та основні напрями дослідження у психології розвитку

Методологія та методи дослідження вікової психології. Поняття віку.

Становлення поняття про психічний розвиток. Біогенетична теорія С. Холла. Закон рекапітуляції. Філософія освіти М. Монтессорі. Концепція періодів чутливості. Психоаналітичний погляд на психічний розвиток. Завдання розвитку особистості в епігенетичній теорії Е. Еріксона. Теорія прихильності Дж. Боулбі. Поведінка прихильності та стилі прихильності. Теорія соціального наuczіння А. Бандури. Респондентна та оперантна моделі обумовлювання. Принципи обумовлювання. Наuczіння з позиції етології. Стадії когнітивного розвитку за Ж. Піаже. Моральний розвиток в онтогенезі: підхід Л. Колберга.

Чинники психічного розвитку. Проблема соціального та біологічного в психічному розвитку індивіда. Основні «закони» психічного розвитку (за З. Фройдом, Ж. Піаже, С. Максименком). Механізми психічного розвитку.

Кризи вікового розвитку, їх зміст: підходи Г. Костюка та Е. Еріксона. Співвідношення навчання, виховання та розвитку. Генетична психологія С. Максименка.

Тема 2. Психологічна характеристика періодів розвитку

Періодизації розвитку особистості. Психологія немовляти. Психологічна характеристика раннього дитинства. Психологія середнього дитинства. Психологічні особливості підліткового віку. Психологічна характеристика юнацького віку. Розвиток

психіки людини у періоди дорослості, періоди дорослості, досягнення «акме». Загальний аналіз криз вікового розвитку. Психічний розвиток у період ранньої дорослості. Психологія середньої дорослості. Психологічні особливості пізньої дорослості.

Геронтопсихологія. Теорії старіння: порівняльний огляд.. Феномен ейджизму та його різновиди. Особливості змін мнемічної, мовленнєвої сфери та інтелекту при старінні. Особливості змін сфери при старінні. Динаміка особистісних змін при старінні.

Тема 3. Психічний розвиток і освіта.

Теорії співвідношення психічного розвитку й освіти. Умови психічного розвитку, поняття соціальної ситуації розвитку, новоутворення розвитку, зони актуального і найближчого розвитку, Роль провідної діяльності та сенситивного періоду в психічному розвитку дитини. Теорії співвідношення освіти (навчання) і розвитку у психології. Основні лінії психічного розвитку людини у процесі освіти.

Психологічний аналіз навчальної діяльності. Учіння як різновид навчання. Механізми та закони навчання. Учіння як пізнавальна діяльність. Психологічна структура учіння, його основні характеристики. Зарубіжні та вітчизняні теорії навчальної діяльності. (Я.-А. Коменський, Ж. Піаже, Г. Костюк, С. Максименко та ін.). Рівневий аналіз учіння. Проблема розвитку пізнавального інтересу. Поняття орієнтовної основи дій.

Особливості та закономірності навчальної діяльності на різних вікових етапах розвитку людини. Психологічні проблеми освіти. Психологічна служба в системі освіти.

БЛОК 5. ПРАКТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Психологічна діагностика

Виникнення та розвиток психодіагностики. Психодіагностичний метод і діагностичні підходи. Об'єктивний підхід у психодіагностиці. Тестування здібностей та особистості. Суб'єктивний підхід у психодіагностиці, його діагностичні можливості та обмеження. Проективний підхід до діагностики особистості. Поняття проєкції. Діагностичне значення та обмеження проєктивних методик. Класифікація психодіагностичних методик. Вимоги до психодіагностичних методик. Надійність, її види та способи встановлення. Валідність, її види та способи встановлення.

Стандартизація психодіагностичної методики. Статистичні норми. Вимоги до розробки та адаптації психодіагностичних методик. Організація психодіагностичного обстеження.

Характеристика основних етапів психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз та прогноз. Специфічні особливості комп'ютерної психодіагностики. Етичні та фахові норми психодіагностики.

Тема 2. Психологічна допомога особистості: психологічне консультування та психотерапія

Психологічне консультування та немедична психотерапія як форми психологічної допомоги. Відмінності між психологічним консультуванням, немедичною та медичною терапією. Цілі та методи психологічного консультування. Принципи організації консультативної взаємодії. Моделі консультативної допомоги. Етапи консультативної взаємодії та їх завдання. Техніки консультування. Характеристика найбільш типових консультативних звернень. Специфіка психологічної допомоги особистості у кризових умовах сьогодення. Психологічна підтримка і самопідтримка особистості в умовах війни.

Цілі та методи психологічної терапії. Напрями та школи психологічної терапії. Специфіка індивідуальної та групової психотерапії. Організаційні засади роботи психотерапевта. Проблема ефективності психологічної терапії. Етичні та професійні вимоги до підготовки та діяльності психотерапевта. Феномен професійного вигорання психотерапевта.

Тема 3. Психологія праці, професійного вибору та профорієнтації

Психологія праці як прикладна галузь психологічної науки. Основні функції і завдання психолога в організації. Психологічний зміст праці. Системна психологічна характеристика

професійної діяльності. Професіограма як результат наукового вивчення і узагальнення відомостей про працю. Психограма як ядро професіограми. Професійна придатність як багаторівневе, поліструктурне утворення. Професійна придатність та професійно важливі властивості.

Мотивація праці. Задоволеність працею. Функціональні стани людини в трудовій діяльності. Діагностика та корекція функціональних станів у трудовій діяльності. Навчання та підвищення кваліфікації працівників. Функції психолога в системі професійного відбору та профорієнтації. Роль психолога у попередженні професійних деформацій особистості, психологічному забезпеченні успішної професійної кар'єри особистості.

Тема 4. Прикладні аспекти соціальної психології

Головні напрями прикладної соціальної психології. Цілі та принципи соціально-психологічного тренінгу. Різновиди та сфери застосування соціально-психологічного тренінгу.

Соціально-психологічна специфіка сім'ї як малої соціальної групи. Фактори, що обумовлюють розвиток сім'ї.

Соціально-психологічні проблеми управління та організації. Особливості управління персоналом в умовах соціальної напруженості. Психологічні закономірності впливу засобів масової комунікації. Специфіка взаємодії у віртуальних соціальних мережах. Психологічні закономірності рекламного впливу та бренд-комунікацій. Психологія іміджмейкінгу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондарчук О. І., Пінчук Н. І. Психологічне здоров'я особистості: сутність, індикатори, умови підтримки та відновлення під час війни і в повоєнний час. Вісник післядипломної освіти Серія «Соціальні та поведінкові науки», 2023. 25(54). 28–43. doi:10.58442/2522-9931-2023-25(54)-28-43.
2. Булах І.С. Психологія особистісного зростання підлітків: реалії та перспективи: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. 340 с.
3. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник у 2 т. Львів : Апріорі, 2016. 382 с.
4. Горностай П.П., Слюсаревський М.М., Татенко В.О., Титаренко Т.М., Хазратова Н.В. та ін. Основи соціальної психології: підруч. для закладів вищої освіти / за ред. М.М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
5. Дзюба Т.М., Коваленко О.Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології / за ред. В.Ф. Моргуна. Київ : Слово, 2013. 264 с.
6. Долинська Л.В., Улунова Г.Є. та ін. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості: кол. монографія / за ред.: С.Д. Максименка, С.Б. Кузікової, В.Л. Зливкова. Суми : Вид-но СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 540 с.
7. Допомога дітям з особливими потребами під час війни: збірник тез доповідей з досвіду діяльності Інклюзивно-ресурсних центрів та Ресурсних центрів інклюзивної освіти. Укладачі: А. С. Москальова, М. В. Москальов. Коломия «Вік», 2023. 156 с.
8. Жуков С.М., Самойлов В.В. Викладання психологічних дисциплін у сучасних навчальних закладах : навч. посібник. Артемівськ : ДонУЕП, 2015. 435 с.
9. Зазимко. О.В., Корольчук М.С., Корольчук В.М. та ін. Психологія реклами: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.
10. Історія психології: курс лекцій : навч. посібник / уклад. Н.В. Гриньова. Умань : Візаві, 2012. 209 с.
11. Карамушка Л.М. Психологія управління. навч. посіб. К. : Міленіум, 2003. 344 с.
12. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: монографія. Київ : Інформ.-аналіт. агенство, 2012. 200 с.
13. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ : Рад. шк., 1989. 608 с.
14. Ложкін Г.В., Воляннюк Н.Ю., Солтик О.О. Психологія праці : навч. посібник. Хмельницький : ХНУ, 2013. 191 с.

15. Лушин П. «Інноватика збереження»: приховані ресурси традиційної освітньої системи при підготовці психолога. *Вісник післядипломної освіти*, 2021. Вип. 15(44) «Серія «Соціальні та поведінкові науки». С. 96–107. [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15\(44\)-96-107](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15(44)-96-107) (дата звернення: 02.03.2022).
16. Максименко С.Д. Загальна психологія. Вид. 3-є, перероб, доп. Київ : Центр навч. літ-ри. 2019. 272 с.
17. Максименко С.Д., Прокоф'єва О.О., Царькова О.В., Кочкурова О.В. Практикум із групової психокорекції : підручник. Мелітополь : Люкс, 2015. 414 с.
18. Максименко С.Д. «Теоретико-методологічні засади психологічного проектування, розвитку, самоздійснення особистості дитини: майбутнє нації необхідно вирощувати»: наукова доповідь на загальних зборах НАПН України 19 листоп. 2021 р., Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2021. Вип. 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-1-5>
19. Матвійчук Т.В. Теорії особистості в зарубіжній та українській психології: навч. посіб. Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. 499 с.
20. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій: психологічний практикум; за ред. Л. М. Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН. України, 2023. 76 с.
21. Моляко В.О. «Робоча концепція стратегічного та тактичного подолання кризових науково-освітніх проблем (психологічні ракурси)». *Актуальні проблеми психології*: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ : Вид-во «Фенікс», 2017. Т XII. Психологія творчості. Вип. 23. С. 6–12.
22. Моргун В.Ф. «Многомерная теория личности и принцип дополнительности деятельности, установки и поступка», в *Харьковская школа психологии: наследие и современная наука*. Сб. статей, посвященных 80-летию психологической школы ХНПУ имени Г.С. Сковороды / отв. ред. Т.Б. Хомуленко, М.А. Кузнецов. Харьков : Изд-во ХНПУ имени Г.С. Сковороды, 2012. С. 106–116.
23. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу : навч. посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2007. 448 с.
24. Основи психології : підручник / О.В. Киричук, В.А. Роменець, В.О. Татенко та ін. ; ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Київ : Либідь, 1995. 632 с. (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).
25. Психологічні засади організаційного розвитку : монографія / за наук. ред. Л.М. Карамушки. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 206 с.
26. Проблеми психологічної герменевтики : монографія / ред. Н.В. Чепелева. Київ : Міленіум, 2004. 276 с.
27. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / за ред. С.Д. Максименка, С.Б. Кузікової, В.Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 542 с.
28. Трофімов Ю.Л., Рибалка В.В., Гончарук П.А. та ін. Психологія : підручник. 5-те вид., стереотип. Київ : Либідь, 2015. 560 с.
29. Пасічник І.Д., Каламаж Р.В., Матласевич О.В., Нікітчук У.І. та ін. Психологія мислення : підручник. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2015. 560 с.
30. Рибалка В.В. Соціально-педагогічне і психологічне забезпечення розвитку дієвого громадянського суспільства і особистості громадянина : посібник. Київ : ТАЛКОМ, 2018. 226 с.
31. Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинник розвитку особистості : монографія / за ред. Н.В. Чепелевої; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології імені Г.С. Костюка. Київ : [б. в.], 2013. 275 с.
32. Савчин М. Загальна психологія. К.: Академія, 2024. 352 с.
33. Сватенкова Т.І., Тимошенко О.А. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143 с.
34. Соціально-психологічні особливості дорослої людини: інформ.-метод. матеріали для слухачів і викладачів системи післядипломної освіти / авт.-уклад. : О.І. Бондарчук,

Т.В. Ткач, Н.В. Гордієнко, С.В. Казакова, А.С. Москальова, О.О. Нежинська, Н.І. Пінчук; Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2015. 48 с.

35. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір : монографія. К.: Міленіум, 2017. 184 с.

36. Теоретико-методичні засади психолого-педагогічного супроводу виховання і розвитку дошкільників з родин учасників бойових дій і внутрішньо переміщених осіб / за наук. ред. І.О. Луценко. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 279 с.

37. Титаренко Т.М. Посттравматичне життєтворення: способи досягнення психологічного благополуччя : монографія. Кропивницький : ІмексЛТД, 2020. URL: <https://bit.ly/3mIn3zq> (дата звернення: 02.04.2024).

38. Токарева Н.М. Психологія управління освітнім процесом у сучасному суспільстві : підручник. Одеса : Гельветика, 2020. Ч. 1. 608 с.

39. Токарева Н.М., Шамне А.В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посібник. Київ, 2017. 548 с.

40. Швалб Ю.М. Самовизначення особистості у складних життєвих обставинах. *Вісник Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. Серія Соціальна робота. 2017. С. 28–31.

41. Щотка О.П. Вікова психологія дорослої людини: навч. видання. Ніжин : Ред.-видав. відділ НДПУ, 2001. 194 с.

42. Яланська С.П. Психологія творчості : навч. посібник. Полтава : Сімон, 2018. 182 с.

43. Bondarchuk O. Adult personality: specifics and psychological mechanisms of development. *Вісник післядипломної освіти*, 2021. Вип. 15(44). Серія «Соціальні та поведінкові науки». С. 34–49. [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15\(44\)-34-49](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15(44)-34-49)

44. Brooks, S., Dunn, R., Amlôt, R., Rubin, G., & Greenberg, N. (2017). «Social and occupational factors associated with psychological wellbeing among occupational groups affected by disaster: a systematic review». *Journal of Mental Health*. 26(4). P. 373–384. <https://doi.org/10.1080/09638237.2017.1294732>

45. Greenberg J., Schmader T., Arndt J., Landau M. (2015). *Social Psychology: The Science of Everyday Life*. New York : Worth Publishers. 720 p.

46. Group Processes. (2013). J.M. Levine, ed. New York : Psychology Press. 376 p.

47. Handbook of self-regulation: Research, Theory, and Applications. (2011). Ed. by Kathleen D. Vohs, Roy F. Baumeister. [2nd ed.]. New York : Guilford. 592 c.

48. Handbook of Prejudice, Stereotyping, and Discrimination Nelson. (2015). Ed. by Todd D. Nelson. 2nd ed. Philadelphia, PA : Psychology Press. 532 p.

49. Mishel W., Shoda Y., Ayduk O. (2008). *Introduction to personality: Toward an integrative science of the person*. 8th ed. New York : Wiley. 592 c.

50. Reeve J. *Understanding Motivation and Emotion*. (2008). 5th ed. New York: John Wiley & Sons. 600 p.

51. *The Psychology Book*. (2012). Dorling Kindersley. 352 p.

52. Wilde J. (2016). *The social psychology of organizations: Diagnosing toxicity and intervening in the workplace*. London : Routledge. 234 p. <https://doi.org/10.4324/9781315742182>

Інформаційні ресурси

53. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

54. Електронна бібліотека НАПН України. URL: <http://lib.iitta.gov.ua>

55. Електронна бібліотека НАН України. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/12169>

56. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО. URL: <http://umo.edu.ua/postgraduatepostdoctoral>

57. Professional Development Resources. APA Services. URL: <https://www.apaservices.org/practice/ce/>

Офіційні сайти періодичної літератури:

58. Актуальні проблеми психології. URL: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>

59. Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки».
URL: <http://umo.edu.ua/serija-socialni-ta-povedinkovi-nauki>
60. American Psychologist. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/amp/>
61. Journal of Personality and Social Psychology.
URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ, КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Порядок проведення вступного іспиту визначається Правилами прийому в Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» в 2025 р.

Іспит вступник складає очно та/або дистанційно, з паспортом для ідентифікації особистості.

Іспит складається з усних відповідей на 3 питання екзаменаційного білету, що охоплюють ключові питання із зазначених у змісті програмного матеріалу. Четверте питання екзаменаційного білету – Презентація дослідницької пропозиції.

Для осіб, які вступають для здобуття ступеня доктора філософії до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі, передбачені два додаткові питання в екзаменаційному білеті.

Усні відповіді на питання екзаменаційного білету повинні чітко демонструвати рівень вступника щодо його підготовленості до науково-дослідної й дослідно- експериментальної діяльності в галузі теорії навчання, ступеня й глибини бачення ним нагальних педагогічних проблем і шляхів їх вирішення.

Відповідь вступника на кожне питання екзаменаційного білету оцінюється максимально 60 балів, 20 додаткових балів може отримати вступник, який продемонстрував здатність мислити науково- педагогічними категоріями, вміння аналізувати й об'єктивно оцінювати педагогічні ідеї та теорії, розуміння зв'язку між теорією і практикою.

Критерії оцінки вступного іспиту

Показники	Максимальна кількість балів при оцінюванні відповіді на одне питання іспиту
Усна відповідь на питання екзаменаційного білету (3 питання) Кожне питання оцінюється по 30 балів	60 балів x 3 питання = 180 балів
1. Повнота висвітлення змісту питання	4 балів
2. Логіка побудови відповіді	4 балів
3. Зв'язок теоретичного матеріалу з практичною діяльністю соціального педагога	4 балів
4. Знання науково-методичної літератури з актуальних проблем.	4 балів
5. Культура усного мовлення	4 балів
Разом	200

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою
A	175–200	Відмінно
B	150–174	Добре
C	124–149	Задовільно
D	100-123	

Е	0–99	Незадовільно
---	------	--------------

Для особи, яка претендує на зарахування для здобуття ступеня доктора філософії (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, 3 недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

Загальна оцінка за іспит розраховується як середнє арифметичне за всі відповіді білету. Якщо вступник під час іспиту набрав менше 100 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для відбору для рекомендації до зарахування в аспірантуру ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Структура та функції методологічного знання.
2. Методологічна криза в психології та типи психологічних парадигм.
3. Природничо-наукова парадигма. Біхевіоризм.
4. Гуманітарна парадигма.
5. Методологія діяльнісного підходу в психології.
6. Суб'єктно-вчинкова парадигма в психології.
7. Сучасна психологія: школи, напрямки, тенденції розвитку.
8. Класична, некласична і постнекласична психологія.
9. Основні категорії, методологічні принципи та проблеми сучасної психології.
10. Взаємозв'язок методології, методу та методики психологічного дослідження.
11. .
12. Основні методи в психології: групи, види, загальна характеристика. Зв'язок методів психології з методами інших наук
13. Можливості застосування математичних методів у психологічних дослідженнях.
14. Поняття про волю. Значення волі в житті людини. Функції волі. Вольові якості. Самовиховання волі
15. Інтелектуальні здібності та їх вплив на процес навчання
16. Поняття про сприймання як психічний процес. Основні характеристики сприймання. Види сприймання
17. Поняття про спілкування в психології. Функції спілкування. Взаємозв'язок спілкування, діяльності та особистісного розвитку
18. Поняття про темперамент. Основні теорії темпераменту в історії психології
19. Індивідуальні особливості пам'яті. Вплив пам'яті на навчання та трудову діяльність
20. Види та основні характеристики уваги
21. Поняття про групи. Види груп та їх класифікація

22. Психологія як наука. Загальна характеристика предмета психології. Приклади явищ, що вивчає психологія.
23. Поняття про мислення. Взаємозв'язок мислення та чуттєвого пізнання, спільне та відмінне між ними
24. Прояв темпераменту у навчальній і трудовій діяльності. Типологічні основи індивідуального стилю діяльності.
25. Мова як пізнавальний процес. Значення мови у житті людини
26. Діяльнісні основи становлення та розвитку особистості. Основні види діяльності, їх роль на різних етапах розвитку особистості
27. Наукові напрями в психології.
28. Формування здібностей. Зовнішні та внутрішні умови розвитку здібностей
29. Внесок вітчизняних учених у розвиток психологічної науки
30. Вольова регуляція поведінки. Прості та складні вольові акти. Структура вольової дії. Природа вольової дії.
31. Розвиток здібностей в онтогенезі. Сензитивні періоди розвитку здібностей. Проблеми і методи діагностики здібностей
32. Види та якості емоцій. Класифікація емоцій.
33. Особливості сучасного етапу розвитку психології
34. Почуття, їх види; особливості проявів у житті та діяльності людини. Вищі почуття.
35. Потреби як джерело активності особистості. Мотив, мотивація, спрямованість. Види мотивів
36. Умови розвитку психіки. Поняття про філогенез та онтогенез. Етапи розвитку психіки у філогенезі
37. Методи вивчення емоційної сфери. Особливості емоційної саморегуляції.
38. Мотиви учіння, трудової діяльності та соціальної поведінки, їх динаміка в онтогенезі
39. Характеристика і фактори розвитку людської свідомості як вищої форми відображення
40. Критерії диференціації психічних станів. Класифікація психічних станів
41. Поняття про особистість. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність», «суб'єкт».
42. Людина і професія. Індивідуальний стиль діяльності
43. Основні теоретичні підходи до проблеми особистості в психології.
44. Поняття про психічні стани. Види психічних станів.
45. Основні підходи до визначення структури особистості. Джерела розвитку особистості. Самодетермінація особистісного розвитку.
46. Рушійні сили розвитку особистості. Кризи особистісного зростання.
47. Поняття про відчуття. Класифікація та види відчуттів. Загальні якості відчуттів. Кількісні характеристики відчуттів
48. Взаємозв'язок між темпераментом та якостями нервової системи
49. Класифікація видів мислення. Операції мислення. Основні характеристики мислення
50. Поняття про характер. Роль характеру в формуванні індивідуальності людини
51. Поняття про уяву. Специфіка уяви як пізнавального процесу. Основні функції уяви
52. Структура і риси характеру
53. Методологічні основи та основні принципи психології.
54. Поняття про здібності. Види здібностей.
55. Види і функції мови. Проблеми взаємовідношень мови і мовлення. Зв'язок мовлення з іншими психічними явищами.
56. Процес формування понять в онтогенезі
57. Самосвідомість особистості та її компоненти. Психологічні захисти.
58. Соціальна група як чинник розвитку особистості. Механізми соціального впливу, їх прояви в різних видах груп. Вплив групи на навчальну та трудову діяльність.

59. Психологічне консультування та немедична психотерапія як форми психологічної допомоги.
60. Феномени лідерства і керівництва та специфіка їх прояву в умовах воєнного та повоєнного часу